

Nr 106

Av herr Ståhl, *angående viss ändring av gällande bestämmelser om ålderdomshem.*

Under de senare årens standardhöjning av åldringsvården i vårt land har ett betydande antal ålderdomshem tillkommit av helt annan klass än de äldre vårdhemmen. Kommunerna har visat en berömvärd ambition att i dem bereda sina gamla pensionärer en miljö som förenar komfort, trivsel och trygghet.

Ett värdefullt led i dessa strävanden har varit utbyggnaden av landstingens vårdmöjligheter för de kroniskt sjuka å ena sidan och de lättskötta sinnessjuka å den andra. Härigenom har en god del av den eftertraktade klientdifferentieringen kunnat förverkligas. För att denna ytterligare skall kunna utvecklas återstår att anskaffa hem för såväl de åldersdementa som de alkoholskadade, bådadera tyvärr alltför talrika bland klientelet. Dessa kategorier av vårdbehövande kan icke utan svåra verkningar för de normala pensionärerna på våra ålderdomshem beredas plats där.

I syfte att förebygga eller undanröja dessa uppenbara faror för en riktigt utformad åldringsvård har större kommuner sökt differentiera klientelet så, att särskilda anstalter, hem eller avdelningar inrättats för de s. k. försörjningsfallen. Där har man kunnat placera personer som på grund av anpassningssvårigheter, alkoholmissbruk o. d. inte är i stånd att smälta in i miljön på de moderna ålderdomshemmen. Sedan den 1 oktober 1955 har ökningen av spritmissbrukare på flertalet av dessa hem varit så markant att den gjort ytterligare differentiering av klientelet alltmer erforderlig.

Därvid inställer sig frågan, huruvida de kommunala nämnderna har laglig befogenhet att även mot vederbörande pensionärs önskan genomföra en sådan omflyttning. Att delade meningar förekommit beträffande denna befogenhet torde ha sin grund i det förhållandet, att något uttryckligt stadgande i denna del icke finnes i 1956 års lag om socialhjälp. Visserligen beröres i 21 § spörsmålet om sådana vårdtagare å kommunalt vårdhem »som med hänsyn till sitt beteende icke lämpligen kunna behållas därstädes», varvid emellertid stadgas, att landstingskommun eller stad utanför landstingskommun skall bereda vederbörande erforderlig vård. Här åsyftas uppenbarligen sådana klienter, för vilka vårdnadsskyldighet åligger landstingen. Detta gäller emellertid icke alkoholsjuka eller spritmissbrukare.

Det förhållandet att socialhjälpslagen ingenting stadgar liksom att dess förarbeten ej heller ger anvisning beträffande den kommunala socialnämndens befogenhet att på för olika klientel inrättade avdelningar eller hem fördela dit hänförliga pensionärer har givetvis medfört stor ovisshet. Av mån-

het om att icke komma i konflikt med gällande bestämmelser, sådana de uttolkats, har man sökt uthärda med den olyckliga klientelblandning som icke kunnat undvikas, icke kunnat förutses, då vederbörande intogs — med alla menliga konsekvenser i fråga om vantrivsel, otrygghet, osnygghet och andra störningar bland de skötsamma gamla som därigenom uppkommit.

Det framstår mot denna bakgrund som ett angeläget önskemål — om inte effekten av upprustningen inom den kommunala åldringsvården till stora delar skall äventyras — att socialnämnderna erhåller befogenhet att verkställa sådan omflyttning av klientelet, även mot vederbörande pensionärs önskan, mellan olika kommunala anstalter eller olika avdelningar inom sådana anstalter som erfordras för utövande av en tidsenlig och i bästa mening human åldringsvård. Det säger sig självt, att även sådana beslut av nämnden bör kunna i vanlig ordning överklagas, varigenom trygghet ges mot missbruk från nämnds sida, vilket eljest skulle kunna befaras. Frågan huruvida för en dylik utvidgning av socialnämnds befogenhet erfordras ändring av lagtexten eller om kompletterande anvisningar rörande lagens tillämpning är tillräckliga må ankomma på vederbörande utskott att ta ställning till.

Med stöd av vad som här anförts får jag hemställa,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring av gällande bestämmelser om ålderdomshem att kommunal socialnämnd erhåller befogenhet att differentiera å kommunala vårdhem intagna personer till sådana hem eller avdelningar som anordnats för att åldringsvårdens syften på bästa möjliga sätt skall kunna förverkligas.

Stockholm den 18 januari 1958

Manne Ståhl